

een paar dagen vrijgelaten, 'voor velen', aldus weer Millenaar, 'een eerste aanwijzing dat hij aan de verkeerde kant stond.'¹

Door hun internering hadden de Nederlandse journalisten niet aanwezig kunnen zijn bij de speciale persconferentie die minister von Ribbentrop op de ochtend van 10 mei voor de vertegenwoordigers van de buitenlandse pers hield. Hier dikte hij zijn leugens nog wat aan: '*Der Reichsregierung*', fantaseerde hij, '*ist nunmehr am gestrigen Tage bekannt geworden, dass England der belgischen und niederländischen Regierung Mitteilung von der unmittelbar bevorstehenden Landung englischer Truppen auf belgischem und holländischem Gebiet gemacht hat.*'² Ongeveer terzelfder tijd kreeg de Duitse pers instructie, in extra-edities het feit van de inval in Nederland en België te vermelden, niet geïsoleerd evenwel: von Ribbentrops memoranda en de twee bijbehorende rapporten moesten tegelijk volledig afgedrukt worden³; zo werd getracht, bij het Duitse volk aan elke twijfel of Duitsland rechtmatig handelde, de kop in te drukken.

Of dat lukte?

Wij weten het niet. 'Als ik op straat liep', aldus de Nederlandse honoraire consul te Aken, 'fluisterden de mensen mij wel toe, dat het een schandaal was, Nederland te overvallen.'⁴ Hij zal wel niet de enige geweest zijn die dit soort reacties ontving; politiek effect hadden zij niet. Grote delen van het Duitse volk waren door de nu al zeven jaar lang volgehouden, nimmeraflatende propaganda als verdoofd en die propaganda roerde ditmaal een grotere trom dan ooit tevoren. '*Der heute beginnende Kampf*', zo profeteerde Hitler in een proclamatie aan zijn troepen, '*entscheidet das Schicksal der Deutschen Nation für die nächsten tausend Jahre.*'⁵ Op vrijdag 10 mei weerklonk die snorkende taal; zondag en maandag zou het Pinksteren zijn. De Reichsminister für Volksaufklärung und Propaganda, Goebbels, wist wel een oplossing voor die hinderlijke Christelijke feestdagen: '*Pfingsten*', bepaalde hij die vrijdag, '*hat in diesem Jahr weder in der Presse noch im Rundfunk zu existieren.*'⁶

In hoeverre deze en dergelijke kunstgrepen effect hadden op de Duitse publieke opinie, valt niet exact weer te geven. Het was in september '39 menig buitenlands waarnemer in Duitsland opgevallen met hoe weinig enthousiasme, laat staan uitgelatenheid op het uitbreken van de tweede wereldoorlog gereageerd was. De herinnering aan de verloren eerste had zich diep in

¹ A.v., p. 18-19. ² Protokoll über die Sonderkonferenz mit den ausländischen Pressevertretern am 10. Mai 1940 (FO/SD, 215774-75, Enq., dl. II b, p. 29). ³ Presse-Anweisung, 10 mei 1940 (Collectie-Sänger). ⁴ Getuige H. F. W. H. van Pelsler Berensberg, Enq., dl. VI c, p. 422. ⁵ Tekst in H. A. Jacobsen: *Dokumente zum Westfeldzug 1940* (1960), p. 4. ⁶ *Kriegspropaganda 1939-1941. Geheime Ministerkonferenzen im Reichspropagandaministerium* (1966), p. 346.